

התסריט

מבנה התסריט הקלאסי :

אקספוזיציה – מופיעה בתחילת המערכה הראשונה, היא מכניסה את הצופה לסיפור ותפקידה:

1. הצגת דמויות - במבוא לסיפור בדרך-כלל פוגשים את הגיבור הראשי בסביבה שבה מתרחשת העלילה.
2. מקום וזמן קולנועי- האקספוזיציה ממקמת בעבור הצופה את זמן ההתרחשות של העלילה, אם זה בזמן היסטורי ואם זה במקום הגיאוגרפי דוגמת ארץ, עיר, שפה. לומדים על מעמדו של הגיבור, על החברה שאליה הוא קשור, על מקצועו, ולעיתים גם על שגרת יומו. אם יש דמויות משנה שסובבות אותו מכירים גם אותן.
3. סוג הז'אנר – אימה, מתח, דרמה, פעולה, מלחמה, דרמה משפחתית, מערבון
4. רמזים להתפתחות הקונפליקט המרכזי של הסרט.

אירוע מחולל - מקרה אשר משנה את הכללים שנוצרו באקספוזיציה ויוצר מתח ומצב מסובך

שייפטר רק בסוף הסרט. (דקה ה- 12)

הסתבכות – החל מנקודת המפנה מתחילה העלילה להסתבך עד לשיאה שהוא שיא הסרט

נקודת מפנה ראשונה- לאחר תחילת ההסתבכות באה נקודת המפנה הראשונה מסבכת

את המצב יותר וגורמת לעלייה במתח ולמכשול חדש לגיבור. (בדקה ה- 35)

נקודת מפנה שנייה – מספקת עוד עליית מתח ומכשול קשה יותר ואתגרי יותר לגיבור.

נקודת המפנה השנייה מקדמת אותנו לקראת השיא שבו יהיה העימות הגדול. (בדקה 75)

נקודת שיא – שיאה של ההסתבכות הרגע הדרמטי ביותר בסרט, המותח ביותר – השיא.

זהו העימות הגורלי של הגיבור שלאחריו בא הפתרון לבעיה וההסתבכות מגיעה לסופה.

(בדקה ה- 90)

סוף-התרה – הרגע לפני החשכת המסך והופעת הכתוביות. הפתרון צריך להיות קשור לאירוע

המחולל שמתיר את כל קשרי ההסתבכות. ההתרה מאופיינת גם בסצנת רגיעה וחזרה לשגרה

(בדקה ה- 95)

שלבי כתיבת תסריט

1. **שלב ה-pitch - פיץ** זהו השלב בו מפתחים את הרעיון המרכזי של הסרט, זהו שלב מכריע כיוון שזהו השלב בו מעניינים את המפיקים והבמאים. התסריט במשפט אחד או שניים. גם בסיום הפקת הסרט זהו שלב חשוב כי זה מה שיקדם את הפצת הסרט.
2. **תחקיר** תחקיר פירושו איסוף מידע אשר בסופו של דבר יאפשר ליוצר לדעת מה ואיך לכתוב את התסריט. התחקיר נותן רעיונות, מגלה מיהם האנשים ומה מקום ההתרחשות. יש כמה דרכים לעשות תחקיר: מקורות כתובים מספרים ועיתונים, או ראיונות עם אנשים ודמויות הקרובים לדמות המצטלמת. כל אלה מאפשרים לתלמידים לאסוף מידע.
3. **"סנופסיס"** – תקציר העלילה של התסריט. תיאור של כל הסרט במונחים של התחלה אמצע וסוף. אם זה סרט ארוך – בד"כ בהיקף של 3-5 עמודים.
4. **"טריטמנט"** – תיאור הסרט באופן נרטיבי בזמן הווה של כל דבר שקורה בסרט מתחילתו ועד סופו. (היקף של 30-50 עמ'). ללא דיאלוגים.
5. **"out line"** - אוטליין. כל סצנה מתומצת למשפט אחד או שניים של הסיפור. כאן ניתן להעריך את מבנה הסרט, לאתר "חורים" בתסריט ולתקן אותם.
6. **כתיבת תסריט** – כתיבת תסריט מלא כולל דיאלוגים. התסריט עובר מספר דראפטים- נוסחים שונים עד לתסריט המוגמר.

מקורות ביבליוגרפיים

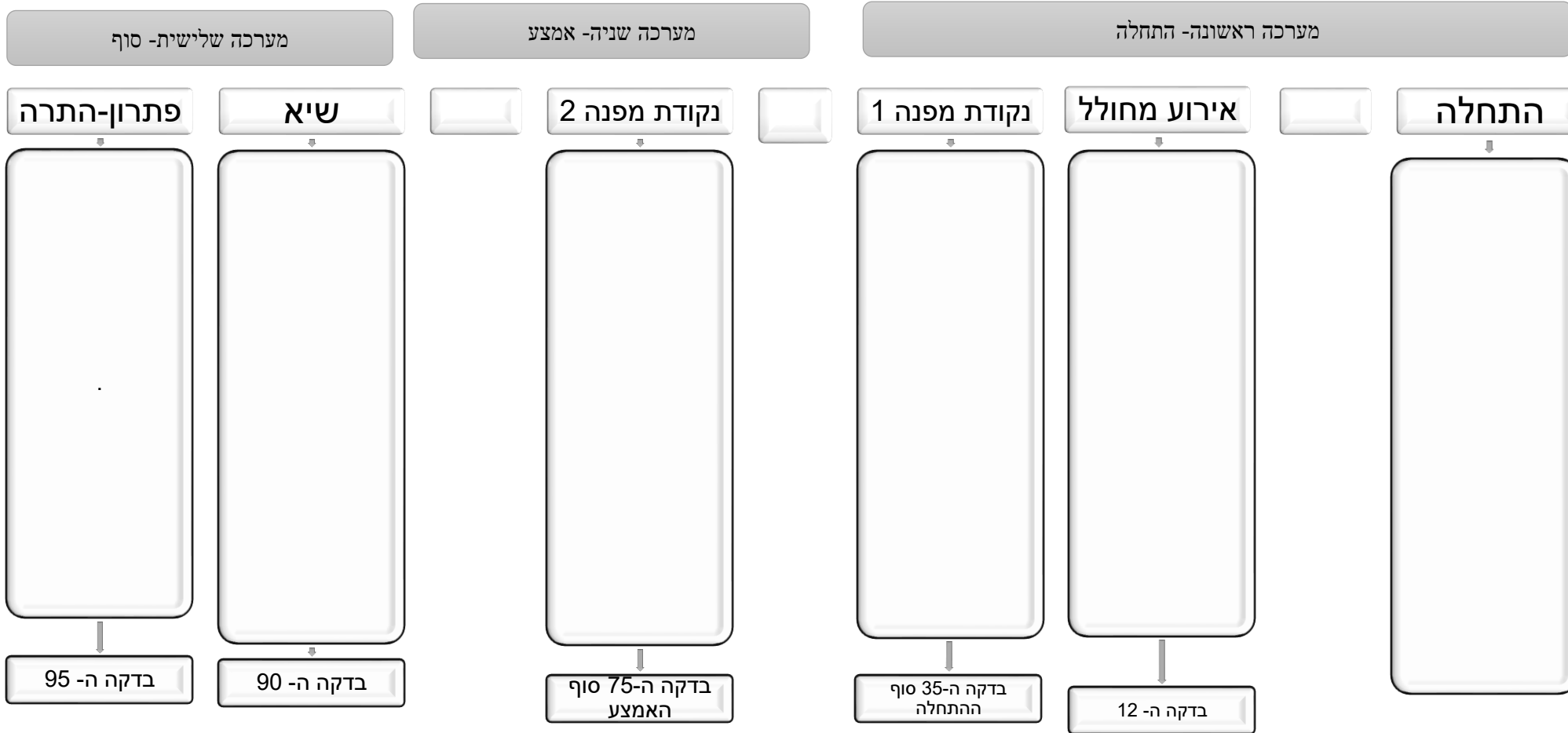
קובי ניב, איך לכתוב תסריט, הוצאת דביר, 1994
לכתוב תסריט, הוצאת מט"ח

הסיפור הקולנועי: מבנה התסריט הקלאסי

הארכת הזמנים לפי סרט של 100 דקות.

שפת הקולנוע

הארכת הזמנים לפי סרט של 100 דקו

דוגמא לניתוח נרטיב קלאסי- "אני והחברה"

אני והחברה (Stand By Me) במאי רוב ריינר 1986. מבוסס על סיפור מאת סטיבן קינג. הסרט מגולל את סיפורם של ארבעה נערים צעירים היוצאים למסע חיפוש אחר גופה של ילד בן גילם. המסע, הכולל אתנחתות קומיות והרפתקאות נעורים, מהווה סיפור מסגרת למסע האמיתי המתרחש בנפשותיהם של הילדים. הסיפור עוסק למעשה ביחסים, בקירבה, בניכור, בבדידות ובהתבגרות. גורדי גיבור הסרט, משמש כדמות מספר מבוגר, המספר על ילדותו, אנו חשים את נוכחותו לכל אורך הסרט ומדי פעם הוא מתערב ונותן לנו פרספקטיבה על הדברים, **הלקח, הנמשל ותהליך הלמידה שעובר גורדי.**

כבר מפתיע את הסרט אנו מבינים שהסרט יעסוק במוות או בנגיעה במוות "ראיתי אדם מת בפעם הראשונה" מספר גורדי המבוגר. זהו סרט מסע של 4 נערים שבחרים להם את הדרך שלהם, והדרך מלאה בקשיים- מסילת הרכבת שהופכת לדרך ללא מוצא, המפגש עם העלוקות, הרעב, האלימות של הבוגרים, המפגש עם המוות.

למה המסע למציאת הגופה? המסע למציאת הגופה הוא תהליך זיכוכ עבור גורדי, גיבור הסרט. זה **מסע פנימי** להתמודד עם המוות של אחיו. **כל סרט הוא מסע חיצוני שהוא מסע פנימי.** זה ממש סרט מסע. המסע הזה הוא כמובן **מסע התבגרות.** ההבנה של המוות זה סיפור הסרט. גם בגופה הפיזית שיפגשו בה במסעם וגם במוות שהתרחש במשפחה של גורדי שאינה רוצה לגעת במוות שלו ושל אחיו.

במסע הדמויות מתבגרות לומדות על עצמן, למשל, כריס וגורדי כמו שאנו רואים כל אחד מהם במהלך המסע הזה הופך להיות דמות האב החסרה בשביל החבר שלו. כריס מעודד את גורדי לפתח את הכישרון שלו לספר ומעודד אותו להיות הסופר שהפך להיות בחייו הבוגרים (והוא המספר לנו את הסיפור). גורדי מעודד את כריס שכולם אומרים לו שלא יצא ממנו כלום. אנו יודעים שיהפוך לעורך דיון. לתקציר הסרט מתוך ויקיפדיה

פלשבק - העלילה נעה לאחור בזמן ובמרחב ומציגה אירועים שהתרחשו מוקדם מאלה שכבר הוצגו.

ניתוח הנרטיב של "אני והחברה" על פי שלבי מבנה התסריט:

הנרטיב של "אני והחברה" מתאר מסע התבגרות של חבורת נערים.

מערכה ראשונה

פתיחה- אקספוזיציה

הסרט נפתח ב- voice over (קריינות של דמות המספר) של גורדי לציאנס, סופר בשנות ה-40 לחייו, הכותב את זיכרונות נעוריו בגיל 12, והוא למעשה דמות המספר לאורך הסרט כולו. בפלשבק אנו חוזרים אתו אל עבר ילדותו. בסצנת הפתיחה מתואר לנו עולם השגרה של בני נוער המעבירים אחר הצהריים רגיל במשחק קלפים.

הצגת הדמויות- גורדי הנער, ילד שקט וביישן עם חיבה לכתיבת סיפורים קצרים, חש שאביו אינו אוהב אותו, בעקבות מותו בתאונת דרכים של אחיו הבכור דני, הבן המועדף וכוכב הפוטבול המקומי. גורדי מתגעגע לאחיו, שהביע כלפיו הרבה יותר חיבה מאשר הוריהם. לגורדי שלושה חברים טובים: **כריס צ'יימברס** (ריבר פיניקס), בן למשפחת עבריינים אלכוהוליסטיים מקומית; **וורן טייסו,** ילד שמנמן ופחדן שכולם נטפלים אליו לעתים תכופות; **וטדי דוצ'אמפ,** בן לאב משוגע המתעלל בו

הבמה- שנות ה-60 בעיר בדיונית במדינת אורגון ארה"ב. **ז'אנר-** סרט התבגרות/מסע ורן מפר את השגרה כאשר הוא מספר לחבורה על שיחה ששמע ובה סיפור על גופה של נער שנמצאת ביער. בשלב זה, השגרה בחייהם של הגיבורים מתערערת.

פרוטגוניסט מול אנטגוניסט – הצגת הגיבור הטוב מול הגיבור הרע. גורדי הוא הדמות איתה אנו מזדהים, כואבים את כאבו על מות אחיו. אייס ואייבול הן הדמויות הרעות, אנחנו מבינים את זה בסצנה בה לוקחים לגורדי את הכובע ומגלים אכזריות וחוסר רגישות לעובדה שמדובר בכובע של אחיו המנוח. אייבול מאפשר לחברו אייס להתעלל באחיו מבלי לתת לו הגנה או לגלות רחמים.

המניע החיצוני של הגיבור גורדי ליציאה למסע: לראות גופה, לזכות בתהילה המניע הפנימי: להתגבר על הפחדים והכאב באובדן של אחיו.

אירוע מחולל

החבורה מחליטה לצאת למסע למציאת הגופה. בחלק זה במבנה העלילה הגיבורים עוברים סדרת מכשולים והתמודדויות שיהפכו אותם לבוגרים וחזקים יותר:

- ☞ הנערים נותרים ללא אוכל מתארגנים ואוספים כסף,
- ☞ טדי משחק רולטה מול הרכבת וכריס מציל אותו.
- ☞ קלב רודף אחרי גורדי, טדי מושפל על ידי השומר שלועג לאביו המשוגע ומגן על אביו הלוחם לעומת גורדי המספר בקריינות על האדישות לדמות האב שלו.

מערכה שנייה:

נקודת מפנה ראשונה:

החבורה נעמדת מול מסילת רכבת החוצה נהר - לעבור או לא לעבור.

זוהי ההתמודדות הקשה הראשונה של הנערים עם המוות. עליהם לקחת אחריות על חייהם ולהגיע להכרעה- האם לחצות את המסילה או לעשות הקפה. ההתקלות ברכבת על הגשר כמעט מפגישה את גורדי וורן עם המוות. זהו שלב משמעותי בתהליך ההתבגרות שעוברים הגיבורים במסע- כי הם מבינים שלהחלטות שלהם יש השפעה על חייהם ועל חיי אחרים.

משלב זה גורדי נפתח יותר אך נתקל באתגרים נוספים.

גורדי מגלה את כישוריו כמספר סיפורים סביב המדורה. כריס מאמץ את החיזוקים של כריס להתפתח בתחום הכתיבה. גורדי רואה צבי ביער אך אינו מספר לחבריו- הוא שומר זאת לעצמו. זהו שלב בבניית הזהות העצמית שלו. זה עוד שלב בהתבגרות.

החבורה נתקלת בבריכה מלאה בעלוקות הנדבקות לגופם- זה עוד טקס התבגרות המאלץ אותם להתמודד עם קושי ומצוקה.

אנו חווים פלשבקים וחלומות של הגיבור גורדי: הוא חולם שדני, אחיו המת נותן לו כובע בייסבול שיש לו משמעות עמוקה עבור גורדי, זה מסמל את כך שהאח מעביר לו את הבכורה בבית. גורדי נזכר איך בארוחת הערב המשפחתית הוא אינו זוכה לשום יחס מאביו. גורדי חולם שאביו אומר לו בהלווייתו של דני: זה היית צריך להיות אתה. החולם הזה שובר את גורדי שמרגיש שאינו רצוי ואינו אהוב.

מערכה שלישית

נקודת מפנה שנייה: ורן מוצא את גופת הנער, ריי בראוור. ורן הוא גם הדמות שסיפרה על הגופה בתחילת הסרט.

שיא ועימות אחרון

יש כאן שיא של הקונפליקט ברמה החיצונית והפנימית של הגיבור גורדי.

מבחינת הקונפליקט החיצוני- יש עימות בין חבורת הנערים לחבורת הבוגרים הפורעים המאיימים על החבורה. גורדי עושה צעד מאוד קיצוני, יורה באוויר וגורם להסתלקות של הבוגרים.

מבחינת הקונפליקט הפנימי גורדי נפגש בסצנה הזו עם המוות, דבר המחזיר אותו אל מות אחיו הבכור. גורדי שואל "למה הוא מת?". הכוונה היא לאחיו. גורדי מתמודד עם מות אחיו, מצד אחד הוא נשבר ובוכה ומצד שני זה מנקה אותו מהכאב ומאפשר לו לצבור כוחות חדשים.

סיום

ארבעת הילדים חוזרים לעיירה ונפרדים לשלום. גורדי אומר בקול-על voice over, שהעיירה נראתה לפתע קטנה יותר. כלומר: הילדים גדלו והתבגרו. גורדי מסיים לכתוב את זיכרונותיו, מכבה את המחשב ומתפנה אל בנו הצעיר, אשר ביחד עם חברו מחכים כי ייקח אותם לבריכת השחייה.